

Ametiühendusline kuukiri

Numbr 2 korda kuus.

Toimetuse aadress: Tallinn, Lembitu 4, krt. 4. — Talitus: S. Brokumägi 4.

RHIV-
KUKOGU
EOKE

Nr. 19

28. novembril 1925

Nr. 19

Tööta töölistele on tarwis kiires korras abi korraldada.

Meie majanduslik elu on kujunenud jarnaseks, et iga talve tuhanded tööliised ilma tööta jäävad. Iga talve toob hulgale töölisperedele nälga, külma, miletsumi ja haigusi. Mitte üksi põllutööliised ja ehitustööliised ei jää tööta, vaid peale nende tööhäruude piirab terme rida teisi tööstusharusid oma tegemust talveks. Riigi statistika keskbüroo andmetel on umbes 1/3 suurtööstustöölistest iga talvel tööta — jeeqa üksi nende suurtööstustöölisi, kes harilikult talvel oma tegemust vähendavad, jääb tööta 6000 ümber. Kui arvata sinna juurde põllutööliised, aednikkude juures töötajad, ning nende tehaste tööliised, kes sellegiparast aeg-ajalt tööta on, et tehastel kas hellimisi, raha või materjaale ei ole, siis tõuseb see arv märkja suuremaks. Minema aasta oli ametliikude andmete põhjal tööta tööliisi üle 10.000. Kuid umbkaudsete andmete järele võis lugeda tööta tööliisi (ka kantselei ametnikke juurde arvatess) umbes 50.000 ümber.

Käesolev talv ei tööta kes juunas mingit paremust. Karta on, et seisuford töölistele halvemaks kujuneb kui minemal aastal. Nii oli käesoleva aasta oktoobrikuus registreeritud Tallinna linna tööhörjes 832 tööta tööliisi — minemal aastal jamal ajal 641. Novembri kuul on aga juba registreeritud tööta tööliste arv Tallinnas otse hirmuäratavaks muutund. Nii oli 24. novembril Tallinnas 1915 tööta tööliisi registreeritud. Tartus on ka novembri kuul käesoleval aastal registreeritud tööta tööliste arv tõusnud üle tuhande, kuna see minemaasta ulatas mõne sajani. Tööpakkumisi on aga nii Tallinnas kui Tartus iga saja kohta ainult 7 kuni 8.

See raske tööliste seisuford futjub esile

fodanlistes ringfondades paremal juhtumisel ainult õlgade tehitust. Isegi tööerakondlane töd-hoolekande minister püüab tõendada, et meil tööpuudust selle sõna „tõsises“ mõttes ei olewat. Põllumeeste kogude mehed ning aianikkude esitajad aga räägivad lausa, et tööpuudust ei ole, see olewat kunstlik nähtus, et inimesed tööhörjes end registreerivad, need inimesed ei tahtvat lihtjalt tööd teha. Mingu maale juurigu leppistikke ja tehku maal tööd. Seal juures teavad ju vähemalt kogumeeste maamehed, et maal talvel veel vähem tööd on kui linnas.

Omesti julgewad nad isegi riigikogu kõnetoolilt räägata, et tööta tööliste „toetamiseks“ riigikogu „tergel käel“ raha loopivat. Seda nad aga nuudugi ei nimeta, et see tööta tööliste „toetamine“, mis minemaasta korraldati, nende asutustele puhasst siisjetulekut tegi, kes tööd korraldasid. Vähemalt tõendasid kõik omawalitsused, et hädaabi tööd palju odavamad on olnud kui nad oleks olnud harilikude palkade juures.

Seisuford on juba praegu nii raske, et tööliised sunnitud on nõudma kiiret tööd korraldamist. Kuid teiselt poolt on harilikud turu palgad juba isegi liig madalad ja sellepärast ei tohi hädaabi töödel palkasi veel alla selle määra maksta. On ületohus, kui nälgiwale tööliisele sedagi taju ei makseta, mis ta igal pool mujal võiks saada. Ei ole õige tööliisi sundida häda ja näljaga poolilma töötama.

On tarwis kiires korras korraldada hädaabi töid ja palka makstagu neil töödel jamadel alustel kui harilikul aja tööde eest.

Tööliste seisuford on wäljakannatamatu ja riik peab siin kiires korras appi tulema!

Kui jätkub summe maaparandus-fondideks ja piimatalituste ühijuste toetamiseks — sajandeid miljone välja anda, siis peaks välja vastu võitlemiseks mõnikümmeid miljoni

leiduma. On naeruväärt ebendada tööstust, kui rahva elatv jõud, mäartuslikum rahva tuluvallitas — tema töölijed on junnitud välja ja viletsuse faes fänguma.

Riigiteenijate palkade reguleermise puhul!

Kes välismaade kutseühijuslist kirjandust jälginud, teab, et riigiteenijate palgaorraldus paljudes riikides ebadiglane on. Alamate ja keskmiste kategooriate palgad on äärmiselt madalad, mõnel maal isegi nii viletsad, et kuidagi inimväärikselt ära elada ei võimalda. Samal ajal on aga kõrgemate ametnikkude palgad õige kenad, mõnikord isegi nii suured, et priistavalt elada võidakse. Lugu on veel jeda pahem, et kuigi praegu demokratismi põhimõtted üldiselt mõjule peasenud, ei mõtlegi nende riikide valitsused ja viimaste taga seisvad poliitilised parteid jeda sotsiaalsei õiglusetust parandama hakata, vaid endiselt püsib tendents hoolitseda ainult kõrgemate palgaliste eest. Sgaford, kui palkade renormeerimist ette võetakse, tõstetakse tuntavalt kõrgemate ametnikkude palkasid, kuna keskmiste ja alamate astmete teenijate palkadele vaid mõned krossid, nii velda, moodu pärast juure lisatakse. Gratifikatsioonidest ja toetisvahadest saavad suurema palgalised jällegi lõvi osa, kuna väikese palgalistele Laatjaruse kombel ülejäänud raasufesed osaks langewad.

Wõtame näiteks Sakjamaa. 1923. a. suruti seal riigiteenijate ja muudugi ka tööliste palgad äärmiselt madalale, sest mõned majandusteadlased olid ei tea kust sarnase taruse välja urgitsenud, et madalad palgad üldiste madalate hindade juure viitwad. Kuid teoreetikute kiuste tõusis elukallidus. On ju näiiv uskuda, et madalad palgad kaufameeste instinkte madalamale surufsid. Nii siis oli tarvis juba 1924. a. mai kuul riigiteenijate palkasid tõsta. Ent kuidas talitas siin walitsus? Kõrgemate ametnikkude palkasid tõsteti 71% võrra, alamate omi aga kõigest 12¼% võrra. Hoolimata teenijate organisatsioonide protestidest. Hiljuti, kui sotsiaaldemokraatlike partei Riigipäewa rühma poolt alamate astmete riigiteenijate palkade tõstmise asjus ettepanek Riigipäewale tehti, reaqueris walitsus selle peale õige omaparaseft, püüdes igatemiigi kõigile selgeks teha, et tõsine riiklikus alamapalgaliste

teenijate juures märkja väiksem olla, ku kõrgemate riigiteenijate juures. Ja Reichstag, kus enamuses walitsusparteid, hääletas selle ettepaneku ilufasti maha. Muudugi muutus nüüd riigiteenijate meeoleolu õige ärewaks. Korraldatakse protest koosolekuid ja tehakse ettevalmistusi, et novembri kuul, kui Riigipäew uuesti kokku tuleb, palgaolude parandamiskõudmiseega aktiivsemalt välja astuda.

Ja meil Gestis. Kas ei ole siin samane õiglusetus palgaorralduses? Kas ei ole siin samane kõrgemate ametnikkude eelistamise tendents walitsemas? Tartuiseb waid meele tuletada, kuidas walitsus kewadel 70-miljonilist palgalisa jaotas. Teenijad ise wäljendasid, et õigluse nimel peab see summa ainult alama palgalistele teenijatele jaama, kuid nagu kiuste, jagati ta kõigi riigiteenijate wahel proportsionaalselt palgaummale. Ja nüüd hiljutine poolekuu palga andmine? Kas tehti jeda tahtmisest alamate astmete palgaliste seijuforda parandada? Ei. Seda tehti jellepärast, et see päämiselt andjatele endile kasulik oli. Ei mõinud ju walitsus arwata, et need mõned sajad margad, mis iga wähemapalgaline sai, tema seijuforda parandada oleks juutnud.

Ning nüüd — ees on meil uus palkade normeerimine. Kuidas mõeldakse jeda läbi wiia? Kas ei tuleks walitsusel jeeford asja tõsisemalt wõtta ja palkasid nõnda korraldada, et taoks senine õiglusetus? Kas ei tuleks juba kord senist kurjust heaks tegema hakata?

Selle kurjuse kõrwaldamiseks on riigiteenijate organisatsioonid juba ammu oma põhimõttelise seijukoha awaldanud ja nimelt: 1) tuleks maksma panna palga alammäär, mis wastaks enam-wähem effisidentsmiinimumile; 2) palgaastmeid tuleks märkja wähendada ja kõigi riigiteenijate jaoks ühine palgaredel maksma panna; 3) palgaastmete wahed ei tarwiseks liig juurehüppelise olla, mis läbi hoiuiks, et palga ülemmäär liig kõrgeks ei tõuseks; 4) elukalliduse raioo-

nid tuleksid ära kaotada ja 5) perekonna abi-
raha normi tuleks juurendada.

Need on põhjoneed, millele palkade re-
guleerimist peaks rajatama, kui tahetakse, et
ebadilgus meie palga korraldusest kaoks.
Ruudub valitsusel tahe neid põhimõtteid
omaks võtta, peaks Riigikoogu uue palgasea-
duse omal algatusel õigeisese tööpeetise
juhtima.

Teenijaskond jälgib juure põnemusega,
kuidas wabariigi valitus ja rahwaesindajad

tema soowidega palkade renormeerimisel ar-
westawad ja teeb sellest kahtlemata omad jä-
relbused jelle ehk teise partei kohta eelole-
waiks Riigikoogu walimisteks. Ei wõi ju
riigiteenijad kui palgast elaw liht nende par-
teidega kaasa minna, kellel ainult omad kitta-
rinnalised kildkonna huwid esimesel plaanil
on ja tunnustada ei taha, et igal palgalisel,
olgu ta riigi — ehk erateenistuses, õigus on
farnase töötasu peale, mis temal ja ta pere-
konnal inimwäärilist effisteerimist wõimal-
daks. D. N.

Raudteelasi hakatakse „läbikatsuma“.

Raudteeülevaade käsufiri, mis „antud“ 1. ok-
toobril s. a. nr. 422 on oma sifu, mõtte ja orto-
graafia poolest jälle üks dokument, mis peegel-
dab ülemuste telgitagust. Käsufiri kannab
W. Reinof'i liikumise-, wao- ja ehitusosakonna
ülevaade Reiman'i, Rigols'i ja Steinmann'i all-
kirju. Kuuldamasti sepihes selle dokumendi üks
umkeelne insener S., see keda eelarwekommis-
jonid alati „kärpima“ tikuvad, kuid raudtee-
walitus paigutab teda ühest kohalt teisele, et
aga leima otjas hoida, jesi muidu unustawad
ametnikud Wene keele. Tema tegemus seisab
selles, et asju mis talle antakse, tõlkiu amet-
nikud Wene keelde ja siis inseneri teosed —
riigikeelde. Nii jätkub insenerile ja ka tõlkiuile
tööd. Kõne all olewa käsufirja on tõlkinud
tuntud wedurijuhust asjaajaja ja on jäherdune,
et lust lugeda. Mafirjutajatel pole tähtis, mis
nad alla wehitwad, tähtis on otstarwe: ülemu-
sed wõiwad alluwaid „läbikatsuma“ nii palju
kui jüda soowib. Kust kohast ehk kuidas „läbi-
katsuda“ kawatsetakse, — selle kohta ei leidu
käsufirjas küll otsetohest wastust. Käsufiri
tahab olla isegi m ä r u s e k s, mille ülale on
firjutatud „Kiinitan: Walter Rosenthal“. Kes
see herra on, ei ole tähendatud, kuid saatesõnas
teatab herra Reinof ja sekretäär Niilus, et
„määrused on hra Teedeministri abi k. t. poolt
kinnitatud“. Käsufirja siht näib olewat, et ha-
katakse wähemaid wendi „läbikatsuma“, s. o.
nende teenistuskojuste teadmissi eksamineerima.
Olewat tubli mõõdupuu, millega wõib kergesti
„rahutuid“ kõrwaldada. Käsufirjas on loetletud
kõik need teenijad, keda ametisse määratakse
ainult peale kutseeksami äraandmissi. Ennem
kusagil, farnast „läbikatsumist“ ei tuntud. Nüüd
on määratud 1) perioodilised „läbikatsumised“
üks kord kuus, 2) üks kuni 4 korda aastas,

3) üks kord 3 aasta jooksul ja 4) komisjonide
läbisoitudel. Kästakse ülemusi wäljasõitudel
liinile „toimetada ka juhustilist läbikatsumist“...

Tagajärgede kohta seatakse kofku protokollid
2 eksemplaaris, mida ülemused „kinnitawad“;
seatakse sisse „läbikatsumiste tagajärgede raa-
matud 1 eksemplaaris“. Neid wõiwad näha
ainult osakonnaulemad „wõi kewadiste ja sügi-
seste liini ülewaatamise komisjonid“ — nagu
käsufirjas seisab — „ainult eri nõudmise
puhul“... Nähtawasti — riifline saladus.
Komisjoni „läbikatsumise“ tagajärjed esita-
takse „Raudtee ülevaade korraldusele“. Protokollid
desse märgitakse „Rahuloldaw“ wõi „mitte
rahuloldaw“. On tarwiliseks leitud „läbikatsumi-
sised“ ka neil aladel, kus ennem mingit eksami
ei olnud, näit. jaamaülevaade, hoonete ülewaata-
jate (pro järelewaatajate, s. o. smotritelj zdanii)
eksamid. Isegi raamatupidajate ja meistrite
„läbikatsumised“ on programmis. Senise korra
järele määrati jaamaülemaks tema abi, kes
eksami oli ära annud, mis tegelikult jaama-
ülevaade eksam just ongi ja kes oma ülalpidamise
ehk ostuse poolest selleks sünnis oli.

Käsufirjas on määramata unustatud, kes
peab läbikatsuma neid „tehnilisi jõude“, kellele
püütakse igal juhtumisel palka kõrgendada kui
ka igasuguseid eesõigusi anda, samuti ka inse-
nere, kes töid ja ehitusi alustades ei näe ette
tarwilikke kulusid, waid alles pärast, kui ehitu-
sed juba pooleli, nõuawad lisakrediite ja weel
mitu korda. Näiteks, hakati wiadukte ehitama,
küüti krediiti. Kui tunnelid oma kõrguseni
juba walmis said, siis alles taibati, et tarwis
ka raudteetõstmiseks krediiti. Ja see wiimane
oli 2—3 korda suurem kui wiaduktide krediitid
koffu. Sühidalt: tahetakse järjest „läbikatsuma“
neid wähemaid wendi, kes kord juba oma kutse-

ekfami on komisjoni ees sooritanud ja kes kahjutud on, kuid jäetakse rahule need, kes oma teadmistega miljonid „ekfiwad“ ja selle juures mingit wastutust ei kanna. Tarkborral leittakse ka süüdlane — „rööpasäädja“...

Räsfufirja teksti ei taha meie siinkohal ära tuua. Teda võib näha igas raudteefasutuses, kuna § 12 tuleks siiski näidata. Loomne tema ortograafiat puutumata sõna-sõnalt ära, sest siin on iga sõna — pärl:

„Kewadistel ja sügistel liini ülemaatamisel peab iga liini teenija walms olema selleks, et ta komisjoni esimehe korraldusel läbitasutud võib saada igasuguse

temale kohuslikkude raudtee määruste ja juhtkirjade tundmises.“

Sseloomustaw kantseleikeel! Tahaks lõppu panna ühe hunniku ... Kirjamärke ja allakirjutada „Marš po mestam!“ Nii siis ühedele palka, teistele — malka...

Loodame, et teenijad ise hädasunnil wastawad järeldused teewad, kuna kutseorganisatsioonid ülemuste käpa all piukjuda ei tohi: leimatuifimus...

Saamaametnikkude kutseühing saatis juba omalt poolt ägeda protesti kutsühingule, kus asi paari nädala pärast harutusele tuleb, kui kohtade pealt teiste kutsühingute seisukohad päralt jõuawad. **Rein Roff.**

Raudteelaste kutseühingu ühe protesti puhul.

Sälle raudteelaste kutseühing ja kõrge ülemus päewakorral. Sälle ütleme korduvalt, et jeni kui ülemus meil arwab, et tema kõlbab sellesamasse organisatsiooni, mis koondab otsekohe temast olenewaid alamaid ja keskmisi ametnikka ja kui need ametnikud-proletaarlased nii wähe arenenud ja halvasti organiseeritud on, et ei suuda ühingutes sarnast tegewust awaldada, mis saatuslikuks ei saa ühingule, ei ole soowitaw, et palgatiseid oleks koondatud ettewõtete järele.

Meie oleme näinud, et meil senini on ametiasutuste järele korralduste mõtte algatajad suuremalt jaolt ja kandjad olnud ifka kõrgemad ametnikud. Mis neid jeda sundinud on tegema ei tea, kuid selge on, et need põhjendused, mis ette tuuakse — arwustust wälja ei kannata. Alamaastmelise ametnikule ja teenijale on kahtlemata kasulikum neis organisatsioonides olla, kuhu on koondatud kõik asutustes ja ettewõtetes teeniwad teenijad ja ametnikud. Esiteks jälle sellepärast, et meil ei ole mingit kindlustust, et see, kes täna on riigiteenija, homme juba Wene-Balti tehases või ärikontoris ei teeni, ja mis peaaegu need organisatsioonid oleks palju iseseiswamad ja ei oleks sunnitud nii oma arwamist wõltsima kui tehakse jeda nüüd. Ja mis õigusega nõuame meie, et inimesed, kes iga päew lahtilaskmise hirmu all, ja jeda on kõik ametnikkude pere, et ta kurdaks, et king pigistab, kui sedasama tema ülemus pealt kuulab ja omale kawataha kirjutab, et koosseisude wähenemise ajal, kui mitte enne, kasutada.

Samuti walimistel ühingute organisatsioonidesse. Võiks arwata, et ülemusel wähemalt teenijate omaabi organisatsioonides piinlik on

kohti oma alla finni panna. Kuid ei nii õrnatundeline niisuguses asjus ei oida. Wõi arwatasse, et sarnane walimine usalduse awaldus on. See oleks aga põhjatu ekslik, kui nii mõeldakse. Siis protesti resolutsioonid. Raudteelaste seas äratab ühede seas pahameelt, teiste seas naeru, kuidas ühe „ka liikme“ lahtilaskmise wastu protesteeriti. Õdige pealt tulid ühingu koosolekule need, jeda raudteelaste peres kui õdige truuimaid onupoegi arwatawale lahtilastule tunkakse, peawad kaitsekõne, esitawad resolutsiooni ja juleku keegi siis wastu hääletada, liiategi kui kindel ei oida, misuguse pöörde asi wõtab.

Muidugi leiab ühingu sarnane tegewus ühede poolt terawat hukkamõistmist, kuna teised sellest aru saawad ja oma walituile süüiks ei pane, kuid ühingule. Kui ühinemise mõttele on terve see janditamine kahjulik. Ta ei kaswata usaldust ega poolehoidu, waid lõhub jeda. Sellepärast oleks minu ettepanek: wõtku raudteelased ja teised, kes ummikusse on sattunud, küsimus tõsiselt ja kiirelt kaalumise alla, kuidas ühinguid sest umbkõrtist päästa, ja kui teist teed ei leita, siis loodagu segaorganisatsioonid. Seidetagu kõrwale arwamine, et teised proletaarlased, ehkki mitte sellesamas talus teeniwad, segawad ja takistawad oma kasu kaitsemast, waid kasjude üheskoos wähemalt ajutiselt tegutseda kuni wahekorrad arenemad. X.

24. nov. riigikogu koosolekul kõneles minister Nst walitsuse kufutamise põhjustest, kus muuseas on 1) töötatööliste hädaabi tööde korraldamiseks kredidi murettamine, 2) tööliste palkade alammäära seadusandlisel teel kindlaks määramine, 3) pappide seadus.

Kreenholmi haigekassa volinikide üldkoosolek 17. nov. kärbis abiraha kasjalitgetel ja perefonnaliitgetel.

Tallinna ühise haigekassa volinikide peakoosolek 15. nov. otsustas kärbida perefonnaliitgete arstimise võimalusi, kuna liitgete arstimise ford ümber töötatakse.

Kelnerite ametiühing palub linnawalitsust sumdamäruft maksma panna, mille järele 1) kelneri amet arvatakse palgaliseks teenistuseks ja saaks tasuks arvele juurde lisatamast 10%, 2) kelnerid palgatakse ainult ametiühifuse kaudu, 3) kõik peremeestele maksetavad maksud ära kaotatakse.

Töölise terwishoid ja töönnetused Gestic.

Haiguste ja õnnetusjuhtumiste arv erakorraliselt suur.

Töölise terwishoidlise seisukorra kohta toob riigi statistika keskbüroo oma viimases kuukirjas statistilisi andmeid. Et haigekassade statistika veel organiseerimise ajajärgus, siis ei saa praegu töölise terwishoiu kohta just täielikke teateid. Haigekassad oma aruannetes ei ole läbiwiinud haiguste jaotust tööalade ja tööstusharude kohta, mida suuremaks puuduseks haigekassade statistikas tuleb lugeda.

Olemas olema 31-haigekassa alla kuuluvad Gestic 1347 tööstusettevõtet; kasjalitmete arv ulatas 1923. a. 45.845 peale. Et viimasel ajal uue sellekohase määruse järele väga rohkel määral uusi väikeettevõtteid haigekassade alla on arvatud, siis on ülaltähendatud arvud wahel peal muidugi tuntavalt suurenenud.

45.845 haigekassa liikme kohta registreeriti 1923. a. 16.731 haigusjuhtumist, mis olid teatud ajalise tööjõukaotamisega, alates 1 päevast ja lõpetades kestusega üle 26 nädala.

Haigete protsent oli 36,4. Rõlgehakkavaid haigusi oli iga 100 kasjalitme kohta 6,1. Nii on olnud ühikute haiguste seast külgehakkavaid kõige rohkem, sellele järgneb hingamisorganide haigus 4,6. Teadmata haiguste alla on arvatud 11,6.

Kõige rohkem haigusjuhtumisi on registreeritud Wene-Balti tehase haigekassas 98,1% Selle järele tulevad: Kreenholmi haigekassa 70,5%; Port-Punda 63,3%; Balti puuvillavabrikus 52,1%; Narva kalevitavabrikus 47,9%. Kõige vähem haigusi on registreeritud Narva linakframisvabriku töölistel 16,1%. Wist on siin mõjum ka see asjaolu, et kes haigekassas alqab abiandmine kolmandast haiguspäevast, kuna suuremad haigekassad toetust hakkavad andma juba esimesest haiguspäevast peale.

Haiguste protsent, mis Gestic töölise hulgas keskmiselt 36,4 wälja teeb, on teiste

maade andmetega võrreldes suur. Saksa-maa haigekassade liikmete seas oli haigete protsent 1885—1913 a. 32,6—42,6, kuid nendesse arvudesse olid märgitud kõik haigused, meil aga ainult haigused töövõime kaotusega.

Iga 100 kasjalitme kohta tuleb keskmiselt 688,6 haiguspäewa, mida normaalselt tuleb pidada, sest statistilised andmed teistes riikides, näitavad umbes sama suurt protsenti.

Töölise õnnetusjuhtumiste vastu kinnitamise juhtes kuulus läinud aastal kinnitusejeltide alla 676 ettevõtet 33.064 töölisega. Töönnetuste protsent oli 1923. aastal iga 100 kindlustatu kohta 132,1. See protsent ei ole teiste maadega võrreldes mitte väike. Raemandustööde ja ehitustööde juures on töönnetuste arv suurenenud.

Töönnetustele järgnev täielik töövõimekaotuse protsent on Gestic küllalt suur teiste maadega võrreldes. Surmajuhumiste protsent on vähem, kuna Gestic suuremad maad alused kaevandustööd puuduvad, kus Inglise-maal ja Ameerikas iga aastal suur protsent surmajuhumisi ettetuleb.

Gestic lanqeb kõige suurem töönnetuste arv esmaspäevade peale, kuna Saksa- ja Wene-maal jälle nädala viimastel päevadel õnnetusjuhtumisi rohkem ette tuleb.

Baiaeroopalise raudtee töölisest oli 1924. a. kinnitatud 6461; töönnetusi oli 984. Nii oli raudteel iga 1000 kinnitatu kohta 152,3 õnnetust. Töönnetused on suurenenud raudtee tehastes ja depoodes eriti tööajemete käsitamisel ilma mehhaanilise tõstejõuta. Samuti on õnnetusi olnud käsitsi tööriistadega, mis räägib masinate kahjuks.

Kõiki aruandeid lohkumõttes paistab, et meil haiguste ja õnnetusjuhtumiste arv töö juures ülemääraselt suur on. See pole ka ime, sest meie ettevõtjad ei warusta oma vabrikuid ajakohaste tehniliste tööabinõudega ja tööruumid on suuremalt jaolt lihtsalt inimese terwise tapjad.

Silemaast.

Tagafiksumised raudtee tehastes ja töökodades. Juba weneajast oli raudteel wiifiks saanud, et töölist, kes ausalt teenides wanaks oli jäänud, enne surma töölt ära ei aetud, waid temale mõnda jõukohast tööd otsiti, mis inimesele võimaldas ära elada. Wiimasel ajal on tehaste ülemus „puhatafsu“ jahil hakanud tehast wanematest töölistest puhastama. Lahtilastud jattuvad päris wõimatusse seisukorda. Elukallidus ja wilehjad palgad ei ole kellegile võimaldanud tagawaraji korjata. Weneaegsed korjandused wiidi ühes Wene pankadega Wenemaale. Eesti pankadesse mustaks päewaks pandud rublad on kopikateks muutunud, ega anna ka enam mingit toetust. Siljuti oli juhus, kus üks sarnane lahtilastud inwaliid enesele kõri läbi lõikas, ehk moodstas keeles öeldud: wabaturma läks. Weidi warem poos üks enese üles. Riigil ei peaks mitte ükskõik olema, kuidas saawad eluülespidamist need, kes seltskonnale warajid luues töid araanud, mis neil oli. Ta peaks nende wastu vähemalt õiglase olema ja mitte wabaturma ajama. Kui wanade riigi tööliste pensioniseadus millegi pärast wiibib, siis peaks vähemalt weneaegsetest inwaliidide ülespidamise wiisidest kinni pidama, ega tohtaks wanasi uulitjale wifata.

Teisets päewapahets on meil saanud uus tehaste ja töökodade koduford. Selles on nii mitmeki tagafiksumised wõrdlemisi senise korraga. Lemaga tutwunedes kutsusid wanemad peakoosoleku kofku, kus parandus-ettepanekud wastu wõeti, mis ülemusele esitati. Ilmunud koduforrast on näha, et parandused wastuwõtmata jäänud.

Tagafiksumistena olgu aramärgitud:

1) Seni makseti ületunni tegijatele tükitöölistele tükitöö tasule wäikest liija, mis tasus jeda kuitwõrd ületunnitaju päematöölistele juuren. See tasuwis oli jisseseatud 1905. a. tolleaegse teedeministri Silkowi korraldusel. Uutes määrustes on keegi selle maha kustutanud. Lont teab, kas temal ka moliitused olid teedeministri korraldust kustutada!

2) Seni said töölijed riikliste pühade laupäewal, samuti kui nädalapäewadel, üks tund warem õhtule. Uute määruste järele jeda enam ei olewat.

3) Ületundide asjus maksis korraldus, et esimesed 2 tundi loetakse poolteistfordiselt ja järgnewad kahfordiselt. Uute määruste järele on oodata poolteistfordiselt ületunnitaju, aja peale waatamata.

Olgu esialgu nendestfi. Edaspidi atwaneb ehk weel võimalus uue koduforra juure tagasi tulla. Siin peab aga weel jeda allakriipsutama, et wäga halwa meeleolu jätab töölistele see, et Eesti riikliste ajutuste korraldused tööliste suhtes ebaõiglasemad Wene korraldustest, mis riiklike tunde kaswatamisel tööliste hulgas jama tagajärgi annab, kui kommunistide tegemus. Eeda peaks teedeminister silmas pidama.

Graettewõtete tööliste palgatõstmise küsimus, mis juba juwest saadik päewakorral, ei ole kuigi palju paigalt nihkunud.

Esimesel nõupidamistel, mis töösturitega jes asjas peeti, wastasid wiimased, et nemad palkasid ei tõsta. Sellele järgnesid kõikide suuremate ettemõtete tööliste koosolekud üle riigi, kus nõuti palga tõstmist ja töötaoleku wastu kinnitamist. Et seisuford tõsijeks kipub minema ja lahendamist nõuab, otsustas walitsus töö-hoolekandeministri ettepanekul moodustada komisjoni mis koos seisaks: Töö-hoolekande-, kaubandus-tõõstus-, teede- ja rahaministritest. Osawõtma komisjoni tööddest palutakse juur ja wäiketõõsturite esitajad.

Riigiteenijate palkade tõõtmine wenib.

Jlka weel istuwad komisjoniid ja lahendamad palkade küsimust kindlaste meie tulewastele põlwebele, jest meie praegused lähewad meie ennem halliks ja jurewad wanaduse surma, kui uut palgaseadust näewad. Wähemast näib see nii senise lahendamise tempo järele otsustades. Millegi pärast seatakse ka riigitööliste palkade reguleerimist ametnikkude palkadega ühendusesse. Kas nii on kergem kõrgendamist edasi liiktata wõi tahetakse töölisti ja ametnikke palgawõitlusesse üksksteisele lähendada, on neile reguleerijatele teada. Senni otsustas walitsus ühefordse toetuseseaduse esitada Riigikojule mille järele riigiteenijad saawad detsembrikuu poolle kuu palga.

Wälismaist.

Inglise töölisorganisatsioonide tegevuskava.

Briti ametiühenduslik kongress ja Briti töölispartei on ühiselel välja töötanud ja vastu võtnud alljärgneva tegevuskava, mis peab olema ligema aja propaganda aluseks.

Töölus sotsialismi eest: kuna Briti tööliskumijad tagasi lükkab iga ettepaneku vägivaldse revolutsiooni kohta, tunnustab ta omelt, et kapitalism oma mitteteaduslike metoodidega majandusalal on oma aja ära elanud, kui rahvamajanduslik organisatsioon. Tööliskumijate püüab sellepärast parlamentliku ja ametiühendusliku tegevuse kaudu kogu sotsiaalsel ja tööstusjüsteemi ümber luua, sest tööliste nõudmised korraliku äraelamise võimaluste suhtes võivad rahuldumist leida ainult sotsialistlike printsiipide ja metoodide tarvitusele mõtmesel.

Tööpuudus: kapitalistliku süsteemiga lahutamatu ühendatud tööpuudust võib kaotada ainult koostöös sotsialistlike printsiipidega ja rahvamajanduslike jõudude ning tööstusettevõtete koondamisega teaduslike metoodide abil üldise heaolukäigu sihis praeguse erastu ajemel.

Rahgapoliitika: igajuures ärilises tegevuses peab esimeses järjekorras kindlustama töölistele väärikas taju.

Rogufondade ettevõtteid: peab maksimaalselt seadus, mis võimaldaks kohalikele omavalitsustele ärilise tegevuse. Selledele omavalitsustele ärilise tegevuse. Sellega saaksid omavalitsused võimaluse oma ettevõtete ja ülesannete jaoks, mida nad tähtsaks peavad, maad muretseda ja pidada ning tulust neid ettevõtteid toetada; ühtlasi saaksid nad võimaluse kaasa mõjuda tarnaste tarbainete muretsemisel, nagu: süsi, puim, leib, liha jne.

Riigimõeld: riigi mõlgade vähendamise peab sündima energilise varanduste maksustamise ja protsentide alandamise teel. Samal ajal tulevad vähendada kulud esimese järku tähtsusega toidu- ja tarbainete peale, kaotades ära tollid neilt ainetelt.

Rahaasjanduse alal tuleb pangad ja laenujüsteem riigi kätte võtta, kusjuures mõeld

püsima jääda omavalitsuste ja ühistegelised pangad.

Korterite alal tuleb ehitada 2 miljoni elukorterit.

Terwishoidu ja kasvatustööd tuleb arendada. Kõik töölised (ka vaimutöötajad), kes alla 350 Ingliseaegla (umbes 63.000 Smf.) aastas palka saavad, peavad saama kõigi arstlike ja terwishoidlike hõlbustuste osaliseks, ka haigemajades ravitsemise suhtes. Kooli arstide (ka hambaarstide) korraldus tuleb parandada. Emade eest hoolitsemine tuleb välja arendada. Kõigile õpilastele peaks leiduma võimalus saada lõpuliitu haridust 2. astme koolis kuna algastmelise kooli tuleb laiendada kuni 16. eluaastani.

Maapind ja maapõue varad tulevad riigistada kuni see pole sündinud peab maaomanikke vastavalt maksustama.

Üldiselt tuleb vastu võtta Genfi protokoll rahvusvahelise rahu ja tekkivate konfliktide lahendamiseks. Väemühendamiskonverents tuleb kokkukutsuda, Wenemaaga poliitiline ja majanduslik läbikäimine jalule seada ja Indiale ning Egiptusele anda enesemääramise õigus.

Austria tööliskinnituse seadused.

Austria valitsus eitab natsionaalnoorku tööliskinnituse seaduse eelno, mis paneb maksimaalselt haiguse-, vanaduse-, õnnetusjuhtumiste vastu ja tööta töolist kinnitamise. Selle seaduse järele peab haiguse-, tööpuuduse-, vanaduse-, surma-, ning õnnetusjuhtumiste vastu igakuks kinnitatud olema, kes on tegev töö-, teenistus-, või palgalepingu põhjal.

Ametiühenduse kohta maksab erikinnituse seadus. Lähemas tulevikus kavatses valitsus eitada erikinnituse seaduse põllu- ning metsatöölise kohta, samuti iseseisvalt tegevate käsitöölise vanaduse vastu kinnituse seaduse.

Nende seaduste elluviimisega kasvasid ettevõtjate kulud 69 miljoni schillingi pealt 122 miljoni peale, ning tööliste kulud 101 miljoni pealt 107 miljoni peale. (S.G.B.)

Ametiühisusliikude organisatsioonide koondamine

on päewakorral Inglismaal, kus seni oli väga palju väikseid iseseisvaid ametiühisusliikude organisatsioone. Nii on transporditöölaliste liidu ümber, kellel weel läinud aastal oli 327.000 liiget, juba koondunud ligi miljon töölist.

JCB.

Rahmuswahelise Ruutöölaliste sekretariaadi liikmeks

on astunud Ameerika Ruutöölaliste Liit, kellel on üle 350.000 liikme. Sellega kasvab muudugi vastava sekretariaadi mõju ja jõud ning hakkab arenema Ameerika ametiühisuste koostöö R. A. L.-ga.

JCB.

Saksa ametiühisused lepituskodade vastu.

Saksa ametiühisusliikude organisatsioonide ühisel konverentsil, mis peeti läinud nädalal Berliinis, arutati pikemalt lepituskodade mõju palgamõitluses ja leiti, et töölistel tuleb ajuda rind rinna vastu ettemõtjatega ning võimalikult vähe kasutada lepituskodade wahetalitust, mis ainult halvab palgamõitluse tulemusi ja tööliste klassiteadust.

JCB.

Ametiühisuslik liikumine Meksikos.

Meksiko ametiühisuslik liikumine on paari viimase aasta jooksul, eriti tööliskorraliku walitsuse ajal jõudnasti arenenud. Liigete arv on tõusnud 400.000 pealt 1.250.000 peale. Ka saamatused on rahuloldavad. Kõik Washingtoni Konverentsi kokkulepped on rakendatud. Kõik on maatöölaliste järje kindlustamine.

Riigiteenijate ja ametnikkude palgaolud

lähewad kogu Ameerika-Euroopas järjest wiletsamaks, wõrreldes elufalliduse tõusuga. Selle tõttu on tekkunud elaw palgaliikumine neil aladel. Baltimaail teatatakse sel alal juba läinud aastast saadik. Sakjamaal on olnud palgamõitlusi ühiskondl aladel, Tšehhoslowaakias valmistatakse suuremaks mõitluseks ühenduses ametiühisustega ja jotsialistidega. Austrias otjastati neil päewil streiki alustada jne. Kõik see näitab, et eluford suures ulatuses parandust nõuab.

Judia tudumistööliste streigist osawõtjatele, kelle arv ulatab üle 150.000, on Amsterdami Ametiühisuslik Internatsionaal saanud suurema summa toetust. Ühtlasi kutsutakse üles ametiühisusi omalt poolt toetust saatma.

Ameerika sõnawabadust piiramas.

Siljuti keelati Ameerikas Hartfordis kõnelemine ära Inglise tööliskõnuse tuntud juhtimale jõule Hendersonile, sest ta olla sotsialismi ja rahmuswahelikkuse poolhaja. Kanada töölistes otstawad tarwitajalt toetust.

Viimajel Kanada ametiühisuslikul kongressil tehti Am. üh. Liidu juhatusele ülesandeks jamme astuda, et kaubad, mis valmistatakse ettemõtjete, kus tööliste nõudmised täidetud, märgitaks sellekohase kaubamärgiga. Ühtlasi tehakse kihutusööd omawalitsustes ja tarwitajate hulgas, et ostetaks ainult tähendatud märgiga warustatud kaupa.

JCB.

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Töö ja Terwis

Wäljaandja: **Cestimaa Haigekassade Liit.**

Toimetaja: **L. Johanson.**

"Töö ja Terwis" ülesandeks on mõelduda tööliste waimlise seisutõrja, tööolude ja töötõngimiste, üldise sotsiaalsete olude parandamise eest, selleks toob "Töö ja Terwis" seigutamaid kirjutusi töölaste, tööliste kinnitamise, terwisõhu, hoo ekande ning teiste tööliste ja sotsiaalühimuste üle.

Tellimise hind: aastas 120 mar'a, pooles a. 60 marka, weel and a. 30 mrf., ü'fit nummer 10 mrf. Tellimist mõtawad wastu "Töö ja Terwise" talitus — Tallinnas. Tatari tän. 15, kõik Cesti haigekassad ja postiautused

Kuulutuste hinnad: 1 lht. 2000 mrf., 1/2 lht. 1000 mrf., 1/4 lht. 600 mrf. ja 1/8 lht. 300 mrf. Teistis ees 50% kallim.

"Töö ja Terwise" ümber koguwad kõik haigekassade osalised ja töölistes, kes iseteablikult elust osa mõtawad.

Et "Töö ja Terwis" on praegu kõige enam loetaw töölistele, siis on kasulik temas ka kuulutusi awaldada.

Wäljaandja Meestimaaalise afutuste ning ettemõtjete ametn. ja teenijate ühis. liidu esimees **Artur Põusep.** Wastutaw toimetaja **Alma Oströ-Dinas.** Kirjastuse o.-ü. "Tähi" trükk, Tallinnas, S. Tartu mnt. 61.